

SYNTYPERÄÄN TAI TYÖHÖN PERUSTUVAN SYRJINNÄN POISTAMINEN

Hankenumero: ET801

Yhteistyökumppani: Etiopian Evankelinen Mekane Yesus-kirkko

Evankelioimistyön osasto (Department of Mission and Theology)

Hankkeen kuvaus lyhyesti:

Hankkeen tavoitteena on laajentaa Mekane Yesus- kirkon seurakuntien työtä syntyperänsä tai työnsä vuoksi syrjittyjen ryhmien parissa. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi sepät, savityöntekijät, nahkurit ja entiset metsästäjät. Näitä ryhmiä pidetään tyypillisesti ”epäpuhtaina”. Perusteluksi mainitaan usein kuviteltu tai todellinen ruokatabujen rikkominen. Heihin liitetään toisinaan myös ajatus ”pahasta silmästä”. Kyseisiä ryhmiä on eripuolilla Etiopiaa valtaväestön lomassa olevina saarekkeina ja syrjinnän taso vaihtelee.

Hanketta varten kehitettiin erityisohjelma, jonka tarkoituksena on, että aiemmin sosiaalisten suhteiden ulkopuolelle jätetyt ryhmät ulotetaan ilosanoman piiriin ja otetaan täysivaltaisina tasavertoisina jäseninä mukaan seurakuntien toimintaan, ja että seurakunnat ja kirkko edelleen vaikuttavat syrjinnän poistamiseksi myös muussa yhteiskunnassa. Mekane Yesus-kirkolle tyypillisesti tähän pyritään kokonaisvaltaisella lähestymistavalla. Opetusta ja asennemuokkausta tarvitaan sekä enemmistön että vähemmistön keskuudessa. Työssä huomioidaan niin ihmisten hengelliset-, henkiset- ja sosiaaliset tarpeet, kuin fyysinen hyvinvointikin, sekä kulttuuri- ja kielitilanne. Yksisuuntaisen auttamisen sijasta pyritään yhteistoimintaan yli erottavien rajojen. Suomen lähetysseura antaa budjetin ja kaksi työntekijää (FT Kirsi ja pastori Risto Leikola), jotka toimivat ohjelman vastuuhenkilöinä kirkon keskustoimistolla tehden yhteistyötä synodien (hiippakuntien) kanssa. Ohjelma on laadittu vuosille 2017-2020, jonka aikana synodien seurakuntineen tulisi sisäistää sen tavoitteet.

Toiminta ja tulokset raportointiaikana 7-12/2018

Raportointikauden kuudesta kuukaudesta olimme Etiopiassa vain vajaan puolet. Tulimme uudelle työkaudelle lokakuun puolivälissä.

Alkusysäys-ohjelma oli käynnissä myös poissa ollessamme seitsemässä synodissa: Western Gibe Synod, Amberecho Blate Synod, South Synod, Jimma Bethel Synod, Illubabor Bethel Synod, Dara Synod and South Central Synod. Erityisen iloisia olimme South Central Synodin (Hosaina) uudesta sysäyksestä. Siinä evankelioimistyön johtaja ja naistyön johtaja ovat suunnittelun alusta alkaen tehneet saumatonta yhteistyötä ja myös toteuttavat sysäystä yhdessä.

Tällä kertaa jaamme kuulumisia kahdesta alkusysäyksestä: Jimma Bethel Synodin Kobbasta ja South Synodin Haraworabusta

Alkusysäys etenee nuorison kautta

Kaffan eteläisellä alueella, metsäisten vuorten siimeksessä sijaitsevan Kobban alueella toimivaan seurakuntaan ja kuuteen saarnapaikkaan liittyi vuoden vaihteeseen mennessä 312 henkeä. Kobban seurakunta ja Yeban saarnapaikka koostuvat mandsa-ryhmän jäsenistä. Waran saarnapaikassa on vain enemmistön jäseniä (Kafa). Neljässä saarnapaikassa on jäseniä molemmista ryhmistä. Niillä alueilla, joilla enemmistöläiset haluavat olla erillään on annettu koulutusta tasavertaisuudesta, mutta muutosvastarinta on voimakasta. Parhaiten on edistytty nuorten kanssa keskustelemalla. Osa nuorista on ollut pöytäyhteydessä kirkon tiloissa ja kotona sekä syrjittyjen käsityöläisten että mandsojen kanssa. He käyvät sekä toimittamassa hengellisiä ohjelmia vähemmistön keskuudessa, että antavat näille mahdollisuuden osallistua ohjelmien vetämiseen. Yhteinen hautausmaa on toistaiseksi jäänyt tulevaisuuden näyksi. Eli viisiasteisen yhdenvertaisuutta seurakunnissa mittaavan taulukkomme mukaan iäkkäämpi jäsenistö enemmistöläisistä on siirtymässä kakkos-tasolta kolmoselle, ja nuoret tasolta kolme neloselle. Alkusysäysvarojen tuella saarnapaikkoja kiertävän evankelistan palkkausta siirretään asteittain seurakunnan hoidettavaksi. Erittäin merkittävää tulevaisuuden kannalta on se, että sysäys-varoilla on kaksi syrjittyihin ryhmiin kuuluvaa henkilöä päässyt raamattukoulun etä-opetuksen piiriin. Teologinen etäopetus ei tapahdu netissä vaan osallistumalla alueella vierailevan opettajan kursseille.

Alkusysäyksien kokonaisbudjetti on n. 1 200 €/ vuosi kahdelle vuodelle. Muutosta voidaan siis edistää merkittävästi hyvin pienin taloudellisin panostuksin, jos ne osataan kohdistaa oikein. Varsinainen muutoksen tekijä on ihmisiä puhutteleva ilosanoma ja sitä kautta ihmisten yhdenvertaisuuden oivaltaminen. Sekä Jimma Bethel hiippakunta, että Bongon rovastikunta ovat ilmaisseet kiitollisuutensa alkusysäyksen aloittamasta muutoksesta. Tämä kiitos ulottuu luonnollisesti Suomessa oleviin työmme tukijoihin.

Rasadangosta Haraworabuun

Dillan alueella Rasadangossa vuosien työ on tuottanut tulosta ja joidenkin henkilöiden kohdalla voidaan jo käyttää ”syrjitty” sanan asemasta sanaa ”ex-syrjitty”. Yksi tällainen on Yohannes, alkusysäyksen hedelmänä seurakunnastaan raamattukouluun lähetetty bambutyöntekijöihin kuuluva evankelista, joka toimii nyt uudella alueella ja uusien haasteiden parissa kaukana kotikylästään. Hankkeen tuomat mahdollisuudet, kuten raamattukoulun opit, yhteistyö hiippakunnan toimiston kanssa ja kontaktit muihin marginalisoituihin ammattiryhmiin ympäri maata sekä hänen omat kasvukokemuksensa ovat antaneet hänelle hyvän pohjan. Hän on ollut perustamassa saarnapaikkoja alueilla, joissa valtaosa ihmisistä harjoittaa traditionaalisia uskontoja. Lisäksi tuolla alueella seppiä pelätään. Jumalanpalvelukseen osallistuu n 80 henkilöä ja naapurikylässä Ritsassa 5 henkilöä on tullut toimintaan mukaan. Seppien asema askarruttaa monia

ja Yohannes käyttää hanelle hyvin tuttua opetusmateriaaliaamme asian selvittämiseksi heti alusta pitäen.

Huipputiimi säkenöi, haastaa ja ottaa vastuuta

Työskentelymme tueksi valittiin neuvoa-antava komitea, johon kuuluu neljä syrjittyjen ryhmien edustajaa, yksi enemmistön edustaja ja pari vaihtuvaa hiippakuntien työntekijää, kokoontui ensimmäisen kerran ja tulokset ylittivät odotuksemme.

Ensin pohdimme mitä sanoja voimme käyttää työssämme ilman väärinymmärryksiä, sillä sanatarkastikin käännettyt sanat antavat eri merkityksiä eri kielillä. Englannin kielen sana "minority" haluttiin poistaa käytöstä, koska amharan kielen vastaava sana antaa negatiivisen viestin. Suomen- ja englannin kielellä sana "vähemmistö" on usein vain matemaattinen määre ilman muita merkityksiä. Vähemmistöllähän voi mennä paremmin tai huonommin kuin enemmistöllä. Useille etiopialaisille sen sijaan sana "vähemmistö" tuo lähinnä vain kielteisiä mielleyhtymiä, jotka liittyvät voimattomuuteen. Komitean jäsenet puhuvat kukin eri äidinkieltä ja keskustelun kautta avautui yhä uusia näköaloja eri käsitteisiin ja kulttuureihin. Kokouskielenä käytimme amharaa. Järjestimme komitealaisten kanssa myös puhelinkampanjan, jossa soittelimme edelliseen foorumiin osallistuneille eri puolille maata ja pyysimme tilannetiedotuksia. Kaikkialla oltiin iloisia siitä, että seuranta suoritetaan. Kävimme tulokset yhdessä läpi. Valtaosin kehitykseen oltiin tyytyväisiä, mutta ongelma-alueitakin löytyi.

"Vielä on paljon tehtävää", toteaa Amane, manda-ryhmän edustaja. "Vaikka meidän mandsojen (entisiä metsästäjiä) tilanne Dawrossa on huomattavasti parantunut, savityöntekijöitä pelätään ja vihataan edelleen. Kun maassa oli muutama kuukausi sitten muutenkin levottomuuksia, savityöntekijöiden kylään hyökättiin, heidät ajettiin pois kodeistaan ja talot poltettiin. Viime foorumiin osallistuneen henkilön sisar kuoli tuolloin. Nyt me kaikki hiippakunnassa paneudumme asiaan." Pastori Aweqe jatkaa: "Kun tulee levottomuuksia, ihmisillä nousevat sydämeen kätkeyt ajatukset pintaan. Pahoja henkiä pelätään edelleen ja niiden katsotaan liittyvän savityöläisiin. Siksi heidät halutaan ajaa pois. Meillä Dechassa puolestaan me' en oppilaamme joutui keskeyttämään raamattuopinnot, kun tilanne me' eneiden ja siirtolaisten välillä kärjistyi. Ihmisiä kuoli väkivaltaisuuksissa raja-alueilla ja hän halusi lähteä omiensa pariin. Sovinnontekijöitä tarvitaan."

Se kuinka nopeasti evankeliumi leviää luoden lähimmäisenrakkautta ja yhteyttä on syrjityille jopa elämän ja kuoleman kysymys. Huonot uutiset eivät saa lannistaa. Komitealaiset ovat jatkaneet puhelinneuvontaa vielä itsenäisestikin. Mukana kuvioissa on yhä enemmän sitoutuneita ja aloitekykyisiä ihmisiä. Päätimme, että itse pyrimme vierailemaan Dawron savityöläisten luona heti kun se on mahdollista ja kuulemme heidän oman kertomuksensa.

Ohjelmamme stipendiaatit vastuullisiin tehtäviin

Kaikki kolme henkilöä, joille järjestimme stipendin viime vuonna, saivat opintonsa päätökseen. Desalegn Luta on nyt Mizan Teferin hiippakunnan ensimmäinen me' en pappi ja toimii jo

rovastikunnan evankelioimistyön johtajana me´en alueella, jossa on n. 15 000 kirkon jäsentä. Mandsa-opiskelija Yaicob Gawatan oli heti lukukauden päätyttyä lähdeittävä hautajaisten takia kotikyläänsä, eikä hän voinut osallistua pappisvihkimystä edeltävään viikon kurssiin. Hautajaisiin osallistuminen Kaffan alueella on tärkeää ja kaikki muut toimet väistyvät sen tieltä. Osallistumattomuutta ei edes harkittu, sillä se ei ole sosiaalisesti hyväksyttävää ja veisi toimintaedellytykset. Hän saa sitten vihkimyksen, kun seuraava kurssi järjestetään vuoden 2019 aikana. Abuye Haile puolestaan on ensimmäinen mandsa-ryhmän jäsen, joka on opiskellut teologiaa Diploma-tasolle asti (3 vuotta). Lisää uusia vastuunkantajia ja yhteistyökumppaneita!

Toinen koulutuksellinen tukitoimenpide, johon osallistuimme, oli auttaa Eastern Gambella Bethel Synodin Evankelioimistyön johtajaa pureutumaan hankehallinnon kiemuroihin. Hän tekee kirkollisen työn projekti-suunnitelmaa murle-kansan ja anywaa-kansan rauhanomaisen yhteiselämän edistämiseksi. Avaintekijänä on evankelioimistyö ja yhteinen kristillinen toiminta. Pilkoimme ja purimme yhdessä suunnittelukaavaketta pienempiin kysymyskokonaisuuksiin, jotka hän sitten toteutti alueellaan. 30-sivuinen dokumentti-kysely saattaa muuten lannistaa ensikertalaisen, kun kielikin on uutta ja käsitteet vieraat. Käytäntöön sitova tutorointi vaihe vaiheelta oli antoisa projekti meille kaikille. Ja seuraava hanke osataan jo EGBS:ssä tehdä omin voimin.

Strategiassa!

Kaikki edellä kertomamme käytännön työ perustuu lähestymistapaan, josta käytämme nimitystä "Inclusive congregational approach". (Sitä on vähän hankala suomentaa, ehkä sisältöä kuvaisi parhaiten "seurakunnallinen osallisuuskeskeinen lähestymistapa".) Tämä marginalisoitujen ryhmien edustajien kuulemiseen ja käytännön kokemukseen perustuva työmuoto työn tai syntyperän vuoksi syrjittyjen tilanteen parantamiseksi on nyt virallisesti kirjattu Etiopian Evankelisen kirkon uuteen strategiaan. Hioimme sisällytettäviä lauseita EECMY-kirkon Evankelioimistyön osaston konsultaatiossa Awasalla lokakuun lopulla. Olemme kiitollisia siitä, että vuosien varrella keräämämme tieto ja kokemus saadaan käyttöön myös tässä muodossa.

Levottomuuksia

Etiopiassa oli raportointikaudella paljon levottomuuksia. Monet joutuivat lähtemään kodeistaan väkivaltaisuuksia pakoon. Maan sisäisten pakolaisten määrä on niin suuri (arviot 1,8-2,3 milj.), että auttamiseen tarvitaan ulkopuolista tukea. Tällä raportointikaudella ongelmia oli monella työhömme liittyvällä alueella etelässä: Metun hiippakunnan eteläisen Tepin alueen kahnaukset ovat pitäneet väylän Chab-alueelle lähes yhtäjaksoisesti tukossa kuukausien ajan. Myöskin Sailem oli syksyllä matkustuskiellossa. Viime keväänä vierailukohteenamme olleella Arba Minchin hiippakunnan Sawlan seudulla oli levottomuuksia. Rukouspyyntönä se, että maan sisäisten pakolaisten tilanteeseen saataisiin helpotusta.

Raportoijat: Kirsi ja Risto Leikola